

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR:IQTISODIYOT VA TA'LIM TIZIMINI RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALARI

Annotatsiya:

Raqamli texnologiyalar ma'lumotlarni ishlab chiqaradigan, saqlaydigan yoki qayta ishlaydigan elektron vositalar, tizimlar, qurilmalar va resurslardir. Ma'lum misollar orasida ijtimoiy tarmoqlar, onlayn o'yinlar, multimedia va mobil telefonlar mavjud. Raqamli ta'lim -bu texnologiyadan foydalanadigan har qanday ta'lim turi. Bu o'quv dasturining barcha sohalarida sodir bo'lishi mumkin. Ushbu maqolada, raqamli texnologiyalar: iqtisodiyot va ta'lim tizimini rivojlantirish tendensiyalari haqida fikr va mulohazalar qilinadi. Innovatsion texnologiyalarni samarali axborotlashtirish makroiqtisodiy ko'rsatkichlar va korxonaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish jarayonlarini sezilarli darajada oshiradi, bu esa boshqaruv qarorlari sifati va darajasini, axborot jarayonlari va xizmatlari samaradorligini oshirishga olib keladi, bu esa o'z navbatida ijtimoiy-iqtisodiy, ilmiy, texnik, madaniy va hayotning boshqa ko'rsatkichlarini yaxshilaydi. Barcha jarayonlarda axborotlashtirishni joriy etish va zamonaviy raqamli texnologiyalarni rivojlantirish YAIM o'sishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Raqamli texnologiyalar dunyo iqtisodiyotini samaradorligini sezilarli darajada o'zgartiradi. Global tarmoq, raqamli qurilmalar iqtisodiy o'sishning drayveri hisoblanadi. Shu sababdan ularning tarmoqlardagi ro'li beqiyos ahamiyat kasb etadi. Raqamli texnologiyalarning ijtimoiy-iqtisodiy sohalar bilan integratsiyasi bosqichlari va ahamiyati keltirib o'tilgan.

Kalit so'zlar:

Raqamli texnologiyalar, iqtisodiyot, ta'lim tizimi, rivojlanish, tendensiyalar, axborot vositalari, zamonaviy ta'lim tizimi.

Information about the authors

Urozova Shaxlo Hasan qizi
QarDU Iqtisodiyot yo'nalishi talabasi

Rahmonova Tillaoy Malik qizi
Ilmiy rahbar, QarDU "iqtisodiyot" kafedrasini o'qituvchisi

Raqamli texnologiyalar ko'plab sohalarini o'z ichiga oladi va asosiy yo'nalishlardan biri turli kasb-hunar xodimlarining kasbiy malakalariga bo'lgan talablarni o'zgartirish hisobiga mehnat bozorini rivojlantiradi. Buning asosiy sababi " texnologik yutuqlar " dir, natijada odamlar emas, balki mashinalar ko'proq vazifalarni bajarishi mumkin. Ushbu muammoni hal qilish uchun raqamli iqtisodiyot sharoitida samarali ishlash uchun zarur bo'lgan bilimlar majmuasini shakllantirish uchun vosita kerak. Hozirgi vaqtda onlayn va oflayn rejimda ko'plab axborot resurslari allaqachon paydo bo'lgan. Shunday qilib, zarur kompetensiyalarni olish uchun siz mavjud onlayn platformalardan, shu jumladan dunyoning yetakchi universitetlari (www.coursera.org; www.edx.org; www.skillwise.com va boshqalar) turli mutaxassisliklar va yo'nalishlarning turli sohalarini bo'yicha pullik va bepul o'quv kurslaridan foydalanishingiz mumkin.

Bugun jamiyatda raqamli texnologiyalarning ahamiyati tobora ortmoqda. Ularning keng joriy qilinishi va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish masalalari hozirgi zamonda har bir davlat uchun jiddiy hayotiy masalaga aylangan. Ekspertlar fikricha, kelgusi 3 yilda iqtisodiyotni raqamlashtirish orqali dunyodagi 22 foiz ish o'zini axborot texnologiyalari yordamida yaratiladi. Jadallik bilan kechayotgan raqamlashuv jarayoni "yangi iqtisodiyot"ni vujudga keltirdi. Kam o'rganilgan va kun sayin chuqur tomir otib borayotgan bu bozor segmenti ishlab chiqaruvchilarga biznesda samarali marketing kampaniyalari uyushtirish, minimal xarajat qilib, maksimal foyda olish, tovar va xizmatlarni muvaffaqiyatli sotishning optimal usullarini taqdim etadi. Iste'molchi, xaridor va mijozlarga sifatli xizmat, qulaylik yaratiladi. Bu vaqtingiz tig'iz paytida Internet orqali tushlikka buyurtma berish, mobil ilova orqali taksi chaqirish, uzoqdagi yaqiningizga pul jo'natishdan ko'ra kengroq imkoniyatlar bo'lib, transchegaraviy biznes hamkorlik, elektron tijoriy maydon, masofaviy ofis kabilarni ham qamrab oladi.

Oflayn shaklda ta'lim olish siz dunyoning istalgan nuqtasida turli formatdagi ta'lim dasturlarini taklif qiluvchi ko'plab turli ta'lim tashkilotlarini topishingiz mumkin. Bir tomondan, raqamli iqtisodiyot o'zgarimoqda va mehnat bozori va xodimlarning malaka talablarini o'zgartirishda davom etadi, boshqa tomondan, ularning kelajagi haqidagi

doimiy noaniqlik sharoitida xodimlar soni ortib bormoqda. O'rganish uchun juda ko'p turli xil axborot vositalari kerakli natijaga erishishga imkon bermaydi. Ushbu muammolarni hal qilish raqamli platformadan foydalangan holda individual rivojlanish traektoriyasi doirasida xodimning kasbiy rivojlanishi hisoblanadi. Shunday qilib, shuni aytish mumkinki, raqamli transformatsiya bilan bog'liq davom etayotgan o'zgarishlar sharoitida kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish ham mehnat bozorida, ham kasb-hunar ta'limi sohasida o'z vaqtida ta'minlashga va yangi iqtisodiyot uchun kadrlar tayyorlashga imkon beradi.

Raqamli iqtisodiyotning afzalliklari:

1. Sun'iy intellekt(AI), virtual haqiqat, blokcheyn, o'zi boshqariladigan avtomobillar va boshqa texnologiyalar rivojlanib borayotganligi sababli, kelajakda raqamli iqtisodiyot tezroq rivojlanadi.
2. Ma'lumot. Iste'molchilar tovarlar va xizmatlar haqida qaror qabul qilish uchun nafaqat ishlab chiqaruvchilar va korxonalar, balki forumlar va sharhlardagi boshqa iste'molchilardan ham ko'proq ma'lumotga ega.

Raqamli texnologiyalar ta'limda qiziqarli o'quv muhitini ta'minlash uchun qo'llaniladi. Talabalarni o'rganishga ilhomlantirish va rag'batlantirish. Ular ancha yil avvaldan ta'lim vositasi sifatida e'lon qilingan. Turli tadqiqotlar raqamli texnologiyalar o'rtasidagi aloqalarni o'rnatadi. Talabalarning faolligi, motivatsiyasi va ijobiy ta'lim natijalariga sabab bo'lmoqda. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, raqamli o'quv faoliyati maqsadli muloqotni targ'ib qiladi va o'qituvchilar va talabalar o'rtasidagi hamkorlik suhbatlashish uchun keng imkoniyatlar ochadi. Raqamli bo'lmagan ta'lim faoliyati bilan solishtirganda ijodiy va mazmunli usullardandir. Integratsiyalash kommunikativ raqamli vositalar, Facebook va muhokama forumlari kabi o'quv amaliyotida, fanlar bo'yicha asosiy ta'lim sohasini va raqamli savodxonlikni qo'llab-quvvatlashi, XXI asr ko'nikmalarini rivojlantirish va madaniy ongini va raqamli ta'limni rivojlantirishga yordam beradi. Raqamli iqtisodiyot tovarlar va xizmatlarni yaratish yoki moslashtirish, bozorga chiqarish yoki iste'mol qilish uchun axborot texnologiyalaridan foydalanishni anglatadi. Raqamli yangiliklarga raqamli banking, elektron tijorat, virtual ta'lim, smartfon ilovalari va hamkorlik platformalari kiradi. Ko'proq odamlar istalgan vaqtda va istalgan joyda global muhitga ulanish uchun smartfonlar, planshetlar, aqlli soatlar va bilaguzuklar va boshqa mobil internet qurilmalaridan foydalanmoqda. Dunyo bo'ylab millionlab odamlar tovarlar va xizmatlarni sotib olish yoki sotish uchun raqamli iqtisodiyotda ishtirok etishlari mumkin. Amerikalik iqtisodchi va statistik Tomas Mesenburg 2001 yilda chop etilgan maqolasida qayd etganidek, raqamli iqtisodiyotni oddiy iqtisodiyotdan uchta komponent ajratib turadi:•

Infratuzilma. Korxonalarda dasturiy ta'minot, apparat va boshqa texnologik resurslar, shuningdek, mutaxassis inson iste'dodi mavjud.

- Elektron biznes. Kompyuter ilovalari, onlayn vositalar va raqamli platformalar biznes jarayonlarini amalga oshirishga yordam beradi.
- Elektron tijorat. Tanish tushuncha, e-tijorat tovarlar va xizmatlarni onlayn sotishni anglatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Бозаджиев В.Л. ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЕ КОМПЕТЕНЦИИ КАК ИНТЕГРАЛЬНЫЕ КАЧЕСТВА ЛИЧНОСТИ СПЕЦИАЛИСТА, Журнал Успехи современного естествознания. – 2007. – № 5 – С. 40-44.
2. **Развитие профессиональных компетенций в условиях цифровой экономики** Ермашкевич Н.С., Панявина М.Л., Родионова З.В. **Лидерство и менеджмент** Том 8, Номер 4 (Октябрь-декабрь 2021).
3. Mirjanova, N.N. (2020). Methods of teaching technology and the meaning of the term of pedagogical technology. *ISJ Theoretical & Applied Science*, 04 (84), pp. 961-963.
4. Мирджанова, Н.Н. Сайфуллаева, Д.А. Саидова, З.Х. (2020). Развитие профессиональных компетенций и творческих способностей студентов высших учебных заведений. *Вестник науки и образования*, (97 (19), С. 55-59.
5. Мирджанова Н.Н., Исроилова Ш.Ш. (2022). Использование цифровых технологий в процесс обучения – один из важнейших факторов повышения качества образования. *Development and innovations in science International scientific-online conference*, Issue 2, Part 1, 11-14 pp.